

ANTON URBANC

V starosti 60 let je dne 15. aprila 1956 preminul v Ljubljani odvetnik dr. Anton Urbanc.

Rodil se je 13. junija 1895 v Sv. Štefanu na Zili. Oče Peter p. d. Korpar je skozi desetletja kot Slovenec županoval svoji domači občini in tudi z mnogimi drugimi javnimi funkcijami zavzemal ugledno mesto med slovenskimi možmi v svojih krajih. Po ljudski šoli, ki jo je obiskoval v rojstnem kraju in po gimnazijskih letih v Celovcu, ki jih je zaključil z maturo leta 1916, je Anton Urbanc v vojnih in prvih povojnih letih kot študent prava obiskoval kar štiri univerze: dunajsko, praško, zagrebško in slednjič ljubljansko, kjer je marca 1922 diplomiral in bil oktobra istega leta promoviran. V dobi svojega študija se je aktivno udeleževal plebiscitne borbe, nato pa se je kot koroški emigrant stalno naselil v Jugoslaviji.

Kot koncipient je služboval od 4. aprila 1922 dalje pri dr. Vl. Ravniharju, dr. Franu Novaku in dr. Dragu Marušiču, vmes pa je bil eno leto v sodni praksi pri Okrožnih sodiščih v Splitu in Dubrovniku. Od 16. januarja 1929 dalje je bil pokojnik do smrti samostojen odvetnik v Ljubljani, nekaj let tudi strokovni sodelavec terminološke komisije SAZU.

Pokojnikovo delovanje je bilo tako mnogostransko, da ga moremo na tem mestu označiti le z bežnim naštetjem glavnih panog dejavnosti. Od študentskih let do smrti se je ukvarjal s **koroškim** vprašanjem. Kot gimnazijec je dopisoval v Mir, Glasilo koroških Slovencev v Celovcu, v času plebiscita napisal nekaj propagandnih brošur (Nemška Avstrija pod kuratelo, Gospodarski položaj Nemške Avstrije). Bil je prvi predsednik Kluba koroških Slovencev v Ljubljani in se do konca živo zanimal za usodo slovenskega rodu onstran severne meje. Drugo njegovo veliko zanimanje mu je bilo **planinstvo**; posebne zasluge si je pridobil kot urednik Planinske založbe. SPD mu je podelilo zlati znak za kulturno delo. V zvezi s svojim ožjim poklicem se je posebno posvetil **odvetništvu** ne le kolikor je vodil lastno pisarno, marveč tudi organizacijsko (razne funkcije v odvetniški zbornici in pravniških organizacijah v raznih časih) in s proučevanjem položaja odvetništva. Posebej se je kot odvetnik ukvarjal z **zavarovalnim** pravom, ki ga je obdelal v posebni knjigi. V pravniških glasilih večkrat srečujemo njegove prispevke o tekočih vprašanjih. Znamenje široke razgledanosti je tudi sodelovanje v različnih časopisih, publikacijah, kakor Gledališkem listu in dunajskem Antikvariatu. Bil je mimogrede povedano — bibliofil z okusom in razumom.

Tem dejavnostim, ki so že same daleč presegle okvire običajne odvetniške pisarne, se pridružuje aktivno Urbančevo delo v slovenski historiografiji. Sam je svoje načrte nekoč označil takole: Prešeren kot pravnik in odvetnik, — Zgodovina odvetništva pri Slovencih — Zgodovina zavarovalstva pri Slovencih. Tako zastavljeni okvir dela priča o tem, da je svoje **historiografsko delo pojmoval kot poglobitev svojega tekočega dela v praktičnem poklicu** — odvetništvu in zavarovalstvu.

Za prvo vprašanje — o **Prešernu** — je pokojnik vztrajno zbiral gradivo. Zaokroženega prikaza ni dovršil, pač pa je objavil dve manjši preddeli: Zakaj je dr. France Prešeren prisegel kot civilni in kazenski sodnik (Lj. Pr. V/1950, str. 471, slika) in Ali je dr. France Prešeren za dosego doktorske časti res napisal disertacijo? (Pravnik VIII/1953, str. 14 sl; izšlo tudi v razširjenem posebnem odtisu).

Prav tako sta o **zgodovini odvetništva** izpod pokojnikovega peresa izšla dva krajša prispevka: Paberki k Zgodovini odvetništva pri nas (SP LVI/1942, str. 107) in Podložniški odvetnik (Advocatus subditorum) — (SP LVII/1943, str. 52 sl.).

Najbolj znano in tudi najpomembnejše pokojnikovo delo s področja historiografije je spis Slovenska bratovščina sv. Hieronima v Vidmu iz leta 1452 (dostopen pri nas predvsem kot posebni odtis iz Glasnika udruženja aktuara Kr. J. IV./1940,

št. 1-2), v katerem je obdelana najstarejša listina **zavarovalno** pravne Zgodovine Slovencev. Z drugim spisom iz iste panoge pravne zgodovine — Andrej Einspieler, idejni oče Koroške požarne deželne zavarovalnice (Svoboda april/maj 1950, psevdonim dr. Anton Ziljan) se je kot historiograf povrnil na Koroško in s tem v zvezi tudi objavil dva članka ob 70-letnici Franca Kotnika.

Navedena zgodovinska dela so pisana vestno, z dobrim poznavanjem virov in literature, trezno in stvarno. Ko jih pregledujemo, moramo v resnici obžalovati, da njihovemu avtorju ni bilo dano, da bi preko teh priprav do svojih treh sintez, ki jih je imel v načrtu, za katere je bil usposobljen kot malokdo drugi in kar je prav toliko vredno, ki jim je posvečal svoj prosti čas z veseljem in vztrajnostjo.

Z dr. Antonom Urbancem je odložil pero eden izmed redkih avtorjev, ki so po svojem poklicu usmerjeni na delo v praksi, pa ob tem delu čutijo potrebo po ustvarjanju na področju naše historiografije. Prav taka izguba je posebno občutna na področju pravne zgodovine, ki je tako bogata, pa tako malo obdelana in ki ji posvečamo vse premalo sil.

SERGIJ VILFAN